

Mercator

LETO VII.

LJUBLJANA, OKTOBER 1969

ŠT. 3

Spremembe statuta

V tej številki so objavljene spremembe statuta Veletrgovine Mercator. Te spremembe je sprejel centralni delavski svet na 8. zasedanju 26. 3. 1969 ter so bile objavljene in poslone vsem enotam hkrati z zapisnikom tega zasedanja. Skupščina občine Ljubljana Vič Rudnik je poprej sporočila, da nima pripomb k spremembam.

V I. spremembah so bile zajete najnujnejše uskladitve statuta z zakonom o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o podjetjih, z zakonom o knjigovodstvu delovnih organizacij, z zakonom o spremembah in dopolnitvah zakona o sredstvih delovnih organizacij (vsi trije so bili objavljeni v Ur. l. SFRJ 48/68). Poglavlje glede pravic in dolžnosti na področju narodne obrambe in civilne zaščite je bilo na novo sprejeto na podlagi določb Zakona o narodni obrambi (Ur. l. SFRJ 8/59).

Razen tega so bile v I. spremembah statuta izvedene razne spremembe v zvezi s pripojitvami in izločitvami enot, v zvezi z razširitvami predmeta poslovanja in druge spremembe, ki jih je narekovala dosedanja organizacija podjetja.

Niso pa bile v I. spremembah statuta izvedene uskladitve s XV. amandmajem (Ur. l. 55/58) ter z zakonom o prenehanju veljavno-

sti določb zveznih zakonov, s katerimi so urejena vprašanja, na katera se nanaša ustavni amandma XV (Ur. l. SFRJ 13/64 z dne 27. 3. 1969). Ta zakon ni mogel biti upoštevan, ker je bil objavljen pozneje, kot so bile sprejete I. spremembe statuta.

Kakšne spremembe statuta narekuje ustavni amandma XV? Odgovor na to vprašanje je težak oziroma, če upoštevamo razne komentarje v strokovni literaturi in v dnevnih časopisih, je skoraj toliko različnih odgovorov, kolikor je različnih komentarjev. Zaradi tega bo morala tudi naša vključitev statuta v XV. ustavni amandma zrasti neodvisno iz naše organizacije in iz naših potreb in dobro pretehtanih želja za boljšo bodočo organizacijo ter za ohranitev in izpolnitev vsega, kar se je do sedaj izkazalo kot dobro.

Da bi lahko sami presodili kaj uvaja in kaj opušča XV. ustavni amandma je najbolje, da primerjamo besedilo tega amandmaja z besedilom tistih členov ustave, ki jih ta amandma nadomešča.

Amandma XV. določa naslednje:

»Uresničujoč v delovni organizaciji kot celoti in v organizacijah združenega dela v njenem sestavu samoupravljanja določajo delovni ljudje vprašanja, o katerih odločajo neposredno, in

poverjajo določene funkcije upravljanja delavskemu svetu oziroma glede na naravo dejavnosti delovne organizacije drugemu ustreznemu organu upravljanja, določene izvršilne funkcije pa njemu odgovornim kolegijskim in individualnim organom, ki jih voli delavski svet.

Delovni ljudje v delovni organizaciji določajo organe upravljanja delovne organizacije in organizacij združenega dela v njenem sestavu, njihovo delovno področje in čas, za katerega se volijo ter pogoje in način za njihovo izvolitev oziroma razrešitev.

Z zakonom je lahko določen poseben postopek in način za imenovanje in razrešitev individualnega izvršilnega organa delovne organizacije, ki opravlja zadeve posebnega družbenega pomena.

S tem amandmajem so nadomeščene določbe prvega odstavka 90. člena, četrtega do osmega odstavka 92. člena in 93. člena ustave.

Besedilo posameznih členov oziroma odstavkov v členih ustave, ki je nadomeščeno s XV. amandmajem, pa se je glasilo:

Prvi odstavek 90. člena:

»Uresničujoč v delovni organizaciji samoupravljanje poverjajo delovni ljudje v skladu z ustavo, zakonom in statutom določene funkcije upravljanja organom delovne organizacije: delavskemu svetu, upravnemu odboru in direktorju oziroma drugim ustreznim organom upravljanja. Z zakonom in statutom se lahko ustanovijo tudi posebni nadzorni, strokovni in drugi organi upravljanja delovne organizacije.«

Četrti do osmi odstavki 92. člena:

»Upravni odbor odloča o poslovanju delovne organizacije.

Člane upravnega odbora delovne organizacije voli delavski svet oziroma delovna skupnost, z zakonom ali statutom pa se lahko določi, da izvršuje delovna skupnost z manjšim številom članov neposredno tudi funkcije upravnega odbora.

Predsednik republike Italije Saragat je 6. oktobra obiskal Ljubljano. Na sliki: med vožnjo v odprtem avtomobilu po ljubljanskih ulicah predsednik Saragat in predsednik skupščine SRS Sergej Kraigher odzdravljata Ljubljančanom

Pred 20-letnico

Letos marca je minilo 20 let, odkar obstaja in deluje naše podjetje kot Veletrgovina Mercator Ljubljana. V tem času se je razvilo iz manjšega podjetja z grosistično dejavnostjo v veliko podjetje, ki združuje v svoji organizaciji več poslovnih in obratnih enot tj. trgovino na debelo in drobno z močno trgovinsko mrežo, dalje industrijo ter investicijsko dejavnost, skratka celoten inženiring za trgovinske, gostinske in poslovne objekte. Zlasti v zadnjem času je bilo vloženo mnogo navora v modernizacijo obstoječe in izgradnjo nove trgovinske mreže po vseh enotah podjetja, kar nenehno zahteva stalen razvoj gospodarstva sploh. Za dosego tega cilja je podjetje organiziralo preko svojih poslovalnih in obratnih enot skupno investicijsko naložbo sredstev pri Kreditni banki in hranilnici v Ljubljani in najemanje kreditov, ki omogoča predvsem izgradnjo večjih in modernejših trgovskih objektov.

V letošnjem letu so, ali pa še bodo, dosegle 20-letnico svojega delovanja tudi nekatere poslovne enote podjetja, ki bodo zato svojo obletnico proslavile skupno z osrednjo proslavo 20-letnice podjetja, ki bo 27. novembra 1969. Zato priporočamo celotnemu kolektivu podjetja po vseh naših enotah, da po svojih močeh pomaga ter prispeva k čim boljši proslavi te obletnice. To lahko stori s svojim vsakodnevno delom, in sicer s čim bolj kulturnim odnosom do potrošnikov in kvalitetno postrežbo, z utrjevanjem dobrih medsebojnih odnosov, večjo poslovnostjo in konkretnimi prizadevanji.

Predsednica CDS:
Vera Aljančič

Upravno poslopje Veletrgovine Mercator na Aškerčevi 3

(Nadaljevanje na 2. strani)

Spremembe statuta

(Nadaljevanje s 1. strani)

Člani delavskega sveta se volijo za dve leti, člani upravnega odbora pa za eno leto.

Nihče ne sme biti dvakrat zaporedoma izvoljen za člana delavskega sveta in ne več kot dvakrat zaporedoma za člana upravnega odbora.

Vsako leto se izvoli polovica novih članov delavskega sveta.»

93. člen:

»Direktor delovne organizacije vodi poslovanje, izvršuje sklepe delavskega sveta in drugih organov upravljanja ter zastopa organizacijo. Direktor je pri svojem delu samostojen in osebno odgovoren delovni skupnosti in organom upravljanja delovne organizacije, za zakonitost dela delovne organizacije in za izpolnjevanje z zakonom določenih obveznosti pa je odgovoren tudi družbeni skupnosti.

Direktorja imenuje na podlagi javnega razpisa delavski svet na predlog razpisne komisije po pogojih in postopku, kot to določa zakon. Razpisno komisijo sestavlja z zakonom določeno število predstavnikov delovne organizacije in občine oziroma druge družbeno-politične skupnosti.

Z zakonom se lahko določi drugačen način imenovanja direktorja delovne organizacije, ki opravlja dejavnost posebnega družbenega pomena.

Direktor delovne organizacije se imenuje za čas, ki ga določa zakon, in je lahko po istem postopku znova imenovan.

Zakon določa, ob katerih pogojih lahko delavski svet oziroma drug pristojni organ razreši direktorja še pred potekom časa, za katerega je bil imenovan.»

Najpomembnejša novost je v tem, da je od prejšnjih 3 ustavnih organov upravljanja, tj. delavskega sveta, upravnega odbora in direktorja, obdržal XV. amandma kot organ upravljanja samo delavski svet oziroma drug ustrezen organ upravljanja npr.: združni svet. Delavski svet pa voli kolegijske in individualne organe, ki imajo določene izvršilne funkcije in so odgovorni delavskemu svetu. Direktor oziroma drugače imenovani ustreznih individualni izvršilni organ ni več po svojem položaju član kateregakoli kolegijskega izvršilnega organa, tako kot je doslej veljalo za upravni odbor, pač pa je lahko voljen v kolegijski izvršilni organ.

S tem da XV. amandma ne imenuje več direktorja s tem nazivom, pač pa ga uvršča med individualne izvršilne organe, nikakor ne ukinja tega delovnega mesta, pač pa mu daje novo vsebino lahko pa tudi nov naziv. S tem v zvezi so se sicer pojavili zanimivi komentarji, ki jih pa verjetno zakonodajci ne bo mogla osvojiti.

Prenehanje upravnega odbora kot ustavnega organa upravljanja prav tako ne more pomeniti, da ne bi smeli uporabljati naziva »upravni odbor« za kolegijski izvršilni organ, čeprav se nekateri bolj ogrevajo za naziv »poslovni odbor«. Vsekakor pa bo važnejša vsebina dela in dobra medsebojna razdelitev pristojnosti, da ne bo prišlo do kompetenčnih sporov med posameznimi kolegijskimi izvršilnimi organi.

Še večja vrsta vprašanj v zvezi s XV. amandmajem pa se od-

pira v tezah o statusu delovnih organizacij in o njihovem združevanju, v katerih je napovedana obširna revizija zvezne zakonodaje. Izdelale naj bi enotne temeljne pravne norme za vse delovne organizacije, ki se ne bi več delile v gospodarske organizacije na eni in v ustanove na drugi strani. Glede na razne variante, s katerimi skušajo te teze reševati vrsto vprašanj, ki so bistvenega pomena za statusna in druga razmerja, ki jih bo moral urejati statut v skladu z novim zakonom o delovnih organizacijah, bo treba pretehtati, če ne bi bilo bolje, da z obširnejšimi spremembami statuta počakamo, da izide zakon o delovnih organizacijah.

Vprašanje je, kakšne nujne spremembe statuta še narekuje zakon o prenehanju veljavnosti določb zveznih zakonov, s katerimi so urejena vprašanja, na katera se nanaša ustavni amandma XV. V tem zakonu so navedeni posamezni člani Temelnjega zakona o volitvah delavskih svetov in drugih organov v delovnih organizacijah, ki so prenehali veljati, oz. ki se smejo uporabljati nadalje do 31. 12. 1969. Do tega dne se smejo vprašanja, na katera se nanaša ustavni amandma XV, ki se urejajo s statutom, urejati tudi s sklepi delavskega sveta po postopku, ki ga predpisuje zakon za sprejemanje drugih splošnih aktov delovne organizacije.

Mandatna doba delavskega sveta je bila doslej določena z ustavo in zakonom na 2 leti, sedaj o tem prosto odloča statut. Štiriletna doba, ki je veljala za imenovanje direktorja se lahko sedaj prav tako drugače določi s statutom, ter je lahko daljša ali krajša. Mandatno dobo kolegijskih izvršilnih organov prav tako določa statut. Razni podrobni predpisi glede volitev delavskega sveta ter kolegijskih izvršilnih organov so prav tako v pretežni meri nehalji veljati ter bodo glede tega veljale določbe statuta oziroma ustreznih substatutarnih splošnih aktov.

Te določbe se torej v statutu lahko spremenijo, ni pa nujno, da se, če so doslej dokazale da so dobre.

Zamenjava samo polovice članov delavskega sveta ob vsakih volitvah, se je izkazala kot zelo primerna za večjo kontinuiteto dela. Te določbe ne bi kazalo v statutu spremeniti, čeprav je zakon ne narekuje več kot obvezno.

Prav tako ne velja več določba, da se voli upravni odbor za eno leto, pač pa lahko statut določi enako mandatno dobo za delavski svet in za kolegijske izvršilne organe, npr.: poslovni odbor, upravni odbor ter razne komisije, ki imajo status kolegijskega izvršilnega organa.

V tem članku smo navedli le nekaj problemov v zvezi s spremembami statuta, ki so bolj pravno-tehnične kot vsebinske narave. Želimo pa, da bi ta članek spodbudil člane naše delovne skupnosti, da bi predlagali vsebinske spremembe in izpolnitve naše organizacije, ki naj bi v bodoče omogočile našemu podjetju, da doseže še večje uspehe kakor doslej.

M. R.

Tudi letos je naše podjetje skušalo prikazati svojo dejavnost na jesenskem zagrebškem velesejmu

Sklepi centralnega delavskega sveta

NA 10. ZASEDANJU DNE 29. MAJA 1969 JE CDS RAZPRAVLJAL O NASLEDNJEM:

Ustanovi se gostinska enota kavarna »Evropa« Ljubljana, Gosposvetska cesta 2, kot samostojna organizacija združenega dela s samostojnim obračunom v sestavi Veletrgovine Mercator, ki pa ni pravna oseba. Na nadomestnih volitvah dne 8. 5. 1969 v gostinski enoti kavarna Evropa je bila izvoljena za člana CDS tovarišica Nada Božič.

Za namestnika predsednika CDS je bil izvoljen tovariš Jože Resman.

Za člane centralnega upravnega odbora so bili izvoljeni:

Anton Benčina — PE Polje
Franc Berčon — OE Mercator
Slavka Damjanovič — PE Grmada

Ciril Jarnovič — PE Standard
Marija Križanič — obratna enota TMI

Jože Mokorel — PE Preskrba
Jože Ramšak — PE Litija
Zora Škoda — PE Špecerija
Franc Urbančič — PE Emona
Živko inž. Velkavrh — PE Hladilnica

Za namestnike članov CUO so bili izvoljeni:

Edo Božič — OE Mercator, Janez Kastrun — OE Emba, Vilko Korenčan — PE Grmada, Franja Kraker — PE Hrana, Jože Ličer — PE Rožnik, Pavel Mihelčič — PE Standard, Evdoksija Popovič — PE Špecerija, Hinko Pust — obratna enota TMI, Jože Pušnik — PE Litija, Alojz Rupnik OE Mercator.

V statutarno komisijo so bili izvoljeni:

Mirko Rupelj, Jože Mokorel in Marjan Pogačnik.

V komisijo za osnovna sredstva so bili izvoljeni: Stane Vrhovec, Jože Sitar, Rado inž. Otrin.

CDS pooblašča za podpis pogodbe o najemanju kredita za izgradnjo trgovin v Zadvoru in Zadobravi iz skupnih gospodarskih rezerv občine Ljubljana Moste—Polje s Kreditno banko in hranilnico Ljubljana generalnega direktorja tovariša Adolfa Osterca oziroma od njega pooblaščen osebo.

CDS pooblašča za sklepanja in podpis pogodb o najemanju kredita za uresničitev perspektivne-

ga programa investicijskih vlaganj Veletrgovine Mercator za obdobje 1969—73 generalnega direktorja Adolfa Osterca oziroma od njega pooblaščen osebo.

O vseh sklenjenih pogodbah se sprotno poroča CDS.

Plan investicijskih vlaganj Veletrgovine Mercator za leto 1969 se dopolni še z izgradnjo prodajalne v Zadobravi (Zajčja dobrava).

CDS soglašja, da se Veletrgovina Mercator udeležuje javnih natečajev za pridobitev lokacij za gradnjo trgovin s tem, da komisija za osnovna sredstva poprej strokovno utemeljitev za udeležbo na natečaju s pogojem, da se komisija drži okvirov petletnega investicijskega programa podjetja. O vsakem uspelem natečaju mora biti obveščen CDS na naslednjem zasedanju.

Odobri se nakup poslovnih prostorov v Spodnjem Rudniku II-21 — naselje Vintelica.

Sklep o nakupu poslovnih prostorov v Šentrupertu za PE Gradišče Trebnje, sprejet na 9. zasedanju, se spremeni v toliko, da znaša kupnina 70.000 ND.

Odobri se nakup zemljišča v izmeri ca. 2.000 kvadr. metrov v Črnučah od tovarne »Elma« Ljubljana.

Odobri se nakup zemljišča v Gorenjem Logatcu — Cerkovska vas v izmeri 2.523 kvadr. metrov v breme sredstev PE Logatec.

Na 11. zasedanju dne 3. 9. je CDS obravnaval naslednje:

Potrdjujejo se investicijski programi za naslednje objekte: Blagovnica Tržič, trgovski paviljon Zadvor, trgovski paviljon Zadobrava, trgovski paviljon Črnuče, trgovski paviljon Novo mesto in trgovski paviljon Postojna. Vsi navedeni objekti se financirajo iz skupnih sredstev podjetja na osnovi dogovora o poslovnem sodelovanju KBH Ljubljana z dne 13. 3. 1969 v celoti, razen trgovskega paviljona Zadvor in Zadobrava, pri katerih sodelujejo Skupščine občine Ljubljana Moste—Polje s krediti iz sredstev skupnih rezerv gospodarskih organizacij. Pooblašča se predsednik oziroma namestnik predsednika CDS, da izda za sprejete

(Nadaljevanje na 3. strani)

Okvirni pravilnik o varstvu pri delu

Temeljni zakon o varstvu pri delu (Ur. l. SFRJ 15/65) je določil, da morajo delovne organizacije skrbeti za izvajanje varstva pri delu po določbah zakona, kar pomeni, da morajo pravočasno sprejeti in uveljaviti interne splošne akte o varstvu pri delu. V zvezi s temeljnim zakonom je bil za območje SRS objavljen tudi zakon o varstvu pri delu (Ur. l. SRS 22/66), ki je podrobneje razčlenil obveznosti delovnih organizacij in delavcev v zvezi z izvajanjem varstva pri delu. S tem zakonom je bilo tudi določeno, da morajo tisti, ki samostojno opravljajo naloge varstva pri delu imeti poseben strokovni izpit iz varstva pri delu. V zvezi s tem je s pravilnikom o programu in postopku za opravljanje posebnega strokovnega izpita iz varstva pri delu določen program in pogoji za opravljanje izpita ne samo za tiste, ki v delovnih organizacijah vodijo službo o varstvu pri delu, ampak tudi za tiste, ki v delovnih organizacijah poleg drugih delovnih nalog samostojno oprav-

ljajo naloge v zvezi z varstvom pri delu. Poleg navedenih predpisov je tudi že v statutu podjetja v 213. do 216. členu določeno urejanje vprašanj varstva pri delu, prav tako pa tudi v pravilniku o delovnih razmerjih podjetju v 187. do 190. členu, kjer so določene naloge in norme v zvezi z izvajanjem in pospeševanjem varstva pri delu v posameznih enotah. Določeno je tudi, da morajo enote sprejeti glede na specifičnost poslovanja tudi pravilnike. Glede na ugotovitve, da posamezne enote niso sprejele zadevnih pravilnikov — razen proizvodnih enot Emba, TMI, Hladilnica ter na željo enot, da bi se izdelal osnovni koncept organizacije varstva pri delu za podjetje kot celoto, je CDS na 9. zasedanju sprejel okvirni pravilnik o varstvu pri delu podjetja kot celote, ki bo služil po potrebi kot osnova za izdelavo predpisov v posameznih enotah. Pravilnik je bil objavljen kot priloga našega glasila »Mercator«.

Okvirni pravilnik o varstvu pri delu velja za vse enote, ki sestav-

ljajo podjetje kot celoto. Količnik v enotah naloge in norme v zvezi z izvajanjem in pospeševanjem varstva pri delu zaradi obsežnosti, specifičnosti in zahtevnosti posameznih področij varstva pri delu zahtevajo, sprejmejo enote svoje pravilnike o varstvu pri delu, po postopku, ki je določen v 216. členu statuta podjetja. Pravilnik določa, da morajo obvezno sprejeti svoje pravilnike o varstvu pri delu PE Hladilnica, obratna enota Emba, obratna enota TMI, kakor tudi druge obratne enote. Dokler enote ne bodo izdelale pravilnikov o varstvu pri delu, se morajo uporabljati za varstvo pri delu v enotah ukrepi in normativi, ki jih določa zlasti 125. člen TZDR, drugi zakoniti predpisi za varstvo pri delu ter ta pravilnik. Po določilih 140. člena morajo biti z določili pravilnika seznanjene vse osebe na delu v podjetju oziroma enotah. Posebej opozarjamo, da imajo dolžnosti in pravice glede urejanja ustreznega sistema varstva pri delu v podjetju in enotah samouprav-

ni organi (23. člen), posebej pa še odgovorne osebe za izvajanje varstva pri delu, navedene v 25., 26. in 27. členu pravilnika.

Na podlagi pravilnika morajo enote čimprej sprejeti posebne sklepe za delovna mesta s posebnimi delovnimi pogoji (53. in 54. člen) kakor tudi sezname delovnih naprav in priprav za periodične preglede in preizkušnje (57. člen), ter tudi seznam delovnih prostorov ter delovnih mest, kjer je treba izvajati posamezne meritve in preiskave (58. člen).

Zaradi obsežnejših nalog varstva pred požarom morajo enote izdelati in uporabljati poseben pravilnik o požarno-varnostni službi in službi za zavarovanje premoženja, v katerem določijo organizacijo in izvajanje požarno-varnostne službe in službe za zavarovanje premoženja ter odgovorne osebe za izvajanje te službe (60. člen).

Na podlagi določil pravilnika bo treba po možnosti enotno za vse poslovne enote rešiti vprašanje osebnih varstvenih sredstev, da se obvarujejo delavci pred poškodbami in boleznimi. Delovna mesta, na katerih se morajo uporabljati osebna varstvena sredstva, in katera varstvena sredstva, se določi v posebnem seznamu osebnih varstvenih sredstev, ki ga sprejme delavski svet enote, kolikor to ni določeno v pravilniku enote. Pri izdelavi dosedanjih pravilnikov in normativov za uporabo in razdeljevanje osebnih varstvenih sredstev smo bili često v nejasni situaciji, ali ta delavcem pripadajo ali ne. Primeri so bili, ko je finančna inšpekcija pri letnih pregledih zaključnih računov osebna varstvena sredstva vrednostno izločala iz materialnih sredstev in vnašala v osebne dohodke. Priznala je le tista varstvena sredstva, ki jih je določal 2. odstavek 93. člena splošnega pravilnika, ki navaja, da se mora zaposlenim delavcem, ki so pri delu izpostavljeni posebno škodljivim vplivom, dati v uporabo osebna zaščitna sredstva. Ta vprašanja ureja pravilnik o sredstvih za osebno varstvo pri delu in o osebnih varstveni opremi, ki je bil objavljen v Uradnem listu SFRJ, št. 35/69, katerega določila pa je treba upoštevati pri sestavi navedenega seznama.

Odgovornost delavcev in drugih oseb na delu, zapuščenje in neizvajanje nalog ter ukrepov varstva pri delu, je določena v 95. členu pravilnika, ki določa, da neizvajanje nalog in ukrepov varstva pri delu predstavlja hujšo kršitev delovnih dolžnosti po pravilniku o delovnih razmerjih podjetja. Zato je potrebno, da se odgovorne osebe temeljito seznanijo z obstoječimi predpisi o varstvu pri delu, z določili okvirnega pravilnika, ki pa ga je treba dopolniti s potrebami in zahtevami posameznih enot.

Sklepi centralnega delavskega sveta

(Nadaljevanje z 2. strani)

in potrjene investicijske programe ustrezne odločbe za najetje investicijskega kredita pri KBH Ljubljana v skladu z dogovorom o poslovnem sodelovanju z dne 13. 3. 1969.

Za sprotno izvajanje plana investicij za leto 1969, sprejetega na dosedanjih in na naslednjih zasedanjih CDS, se pooblasti komisija za osnovna sredstva, izvoljena na 10. zasedanju CDS, dne 10. 5. 1969, da v okviru končnih ali okvirnih zneskov v planu investicij za leto 1969 potrjuje konkretne investicijske programe za posamezne objekte in predlaga zanje predsedniku CDS oziroma njegovemu predsedniku izdajo posameznih odločb v zvezi s črpanjem kreditov. Hkrati se pooblašča predsednik CDS oz. njegov namestnik, da podpisujeta te odločbe s tem, da se posamezni zneski, določeni s planom investicij za leto 1969, ne smejo prekoračiti za več kot 10 odstotkov, ne da bi poprej o tem ponovno sklepal CDS.

CDS pooblašča za sklepanje in podpis pogodb o najemanju kredita za uresničitev plana investicij za leto 1969 v okviru dogovora o lovnem sodelovanju s KBH Ljubljana z dne 13. 3. 1969, generalnega direktorja tovariša A. Osterca oziroma od njega pooblaščen osebno in namestnika generalnega direktorja tovariša Janca Rozmana ter za sopodpisnika tovariša Antona Legata ter tovarišico Marico Presetnik.

CDS pooblašča za črpanje kredita iz posameznih kreditnih pogodb, sklenjenih na osnovi dogovora o poslovnem sodelovanju s KBH Ljubljana z dne 13. 3. 1969, za uresničitev plana investicij za leto 1969 obratno enoto Investo, za katero podpisujejo v zvezi s tem vse listine tovariš Mavko Kazimir in Jože Sitar ter Minka Tomc.

Potrdi se nabava tipske opreme v okviru dogovora o poslovnem sodelovanju s KBH Ljubljana.

Za delegata, ki bo zastopal podjetje na plenarnem sestanku

Gospodarske zbornice SRS in ki bo pooblaščen voliti predstavnike oz. člane v zbornične organe, se imenuje vodja pravnega sektorja tovariš Mirko Rupelj.

Potrdi se nakup garaže v Gerbičevi ulici za potrebe prodajalne v Gerbičevi ulici.

Potrdi se pogodba o ureditvi medsebojnih odnosov in o prenosu pravice o uporabi zemljišča na Tržaški 37 od stanovanjske zadruge DOM Veletrgovini Mercator.

Potrdi se pogodba o prevzemu pravice upravljanja tretjine stavbe gasilskega doma od gasilskega društva Zgornji Kašelj v Zg. Kašlju.

Potrdi se pogodba o prenosu pravice rabe zemljišča, na katerem stoji hangarsko skladišče v Luki Koper na Veleblagovnico Mercator.

Potrdi se nakup poslovnega prostora v Bohoričevi ulici 14 v Ljubljani od stanovanjskega podjetja DOM pod pogojem, da so sredstva na razpolago.

Potrdi se pogodba o nakupu lokala v prostorih gasilskega doma v Podturnu za EE Dolenjske Toplice s pogojem, da so sredstva na razpolago.

Na podlagi 3. člena Statuta podjetja se ustanovi nova organizacija združenega dela podjetja z naslednjimi podatki:

Naziv podjetja: Veletrgovina Mercator, import-export, Ljubljana, Aškerčeva 3

Naziv enote organizacije združenega dela podjetja:

Veletrgovina Mercator, Ljubljana, predstavništvo v Beogradu

Sedež enote: Beograd, Hilen-danska cesta 32-I.

Predmet poslovanja: sklepanje pogodb o nakupu in prodaji blaga v obsegu predmeta poslovanja podjetja v imenu in na račun podjetja.

Vodja predstavništva: inž. Milorad Vojinović.

Za predstavništvo podpisujejo: inž. Milorad Vojinović, vodja predstavništva.

Pravice enote: Pravice in dolžnosti enote so razvidne iz statuta podjetja.

V nedeljo, 5. oktobra, je bil v Vižmarjih spet tabor v počastitev 100-letnice prvega vižmarskega tabora. Za številne udeležence je poskrbelo tudi naše podjetje, ki je tam improviziralo prodajalno pijač in specialitet z ražnja

Kako smo gospodarili v I. polletju

Odgovorne naloge kadrovske službe

REALIZACIJA

Vseh 19 poslovnih in obratnih enot, ki so v tej dobi poslovale v sklopu Veletrgovine »Mercator«, je doseglo realizacijo 374.060.281,71 din, indeks povečanja nasproti pretekli dobi, to je lanskemu I. polletju, pa je 114. Realizacija je čista brez prometnega davka, ker se od 1. januarja letos tako vodi.

Letni plan realizacije — brez prometnega davka, ki znaša 695.833.360 din, je bil v I. polletju dosežen 54-odstotno. V primeru, da bo realizacija enako napredovala tudi v II. polletju, potem bo do konca leta znašala 850.000.000 din, letni plan pa bo dosežen 122-odstotno. Doseženo realizacijo in izpolnitev plana po dejavnosti prikazujemo v naslednji tabeli.

Dejavnost	V 000 Ndin				
	Realiz. v I. poll. 1968	Realiz. v I. poll. 1969	Indeks 69:68	Plan za 1. 1969	% izpol. plana
Trgovina na debelo	101.729	124.868	123	208.444	60
Trgovina na drobno	146.630	167.375	114	344.995	49
Ostala dejavnost	78.679	81.817	104	142.394	57
Odstotek od celote					
Trgovina na debelo	31 %	33 %		30 %	
Trgovina na drobno	45 %	45 %		50 %	
Ostala dejavnost	24 %	22 %		20 %	

Pod ostalo dejavnostjo so upoštevane obratne enote: Hladilnica, TMI, Emba in Investa.

ZALOGE

Povprečne zaloge so za podjetje kot celoto per 30. 6. t. l. znašale 75.083.717 din. Indeks povečanja nasproti pretekli dobi je 119. Od celotne povprečne zaloge odpade na trgovino na debelo 31 %, na drobno 59 % in na ostalo dejavnost 10 %.

	I. polletje		Indeks 69:68
	1968	1969	
V trgovini na debelo	1142	1128	99
V trgovini na drobno	947	1066	113
V ostali dejavnosti	1217	1282	105

DOSEŽENI SKLADI

V I. polletju letos smo dosegli 10.115.791,15 din skladov, katere smo obračunali po naših internih predpisih. Indeks nasproti prete-

kli dobi je 93, kar pomeni, da nismo dosegli lanske višine. Seveda pa to velja le za ostalo dejavnost, medtem ko je trgovina preseгла lansko raven:

	I. polletje		Indeks 69:68
	1968	1969	
Trgovina na debelo	620.297,22	1.168.020,80	188
Trgovina na drobno	2.390.995,92	3.219.788,94	135
Ostala dejavnost	7.818.505,85	5.727.981,41	73
S k u p a j	10.829.798,99	10.115.791,15	93
% od celote			
Trgovina na debelo	5,73 %	11,55 %	
Trgovina na drobno	22,08 %	31,83 %	
Ostala dejavnost	72,19 %	56,62 %	

Znižanje skladov z ozirom na preteklo dobo se nanaša na TMI iz znanih razlogov (omejitev izvoza in pomanjkanje blaga ter višje cene), v enoti Investa pa zaradi angažiranih sredstev v novogradnjah.

Iz vseh navedenih podatkov in pokazateljev lahko zaključimo, da smo v letošnjem I. polletju uspešno poslovali posebno kar zadeva produktivnost. Realizacijo smo povečali za 14 % pri povečani zaposlenosti le za 2 %.

POSLOVNI STROŠKI

Za podjetje kot celoto so v I. polletju letos znašali 59.497.996 din, nasproti preteklemu letu pa so se povečali za 9 odstotkov, torej je povečanje nižje od povečanja prometa.

POVPREČNI MESEČNI NETO OSEBNI DOHODEK

V I. polletju letos je za podjetje kot celoto znašal 1123 din, indeks povečanja nasproti pretekli dobi je 108. Po dejavnosti so bila dosežena naslednja povprečja:

	I. polletje		Indeks 69:68
	1968	1969	
V trgovini na debelo	1142	1128	99
V trgovini na drobno	947	1066	113
V ostali dejavnosti	1217	1282	105

ZAPOSLENI

V I. polletju letos je bilo v podjetju kot celoti povprečno zaposlenih 2293 delavcev, indeks povečanja nasproti pretekli dobi je

Dejstvo je, da kadri rešujejo vse. Obstoječi predpisi določajo precej natančno pravice in dolžnosti vseh zaposlenih. Te probleme pa rešujejo: poslovodja, vodja splošne službe enote, vodilni delavci enote in podjetja, organi upravljanja in njihove komisije, izvršni odbor sindikalne podružnice in kolektiv kot celota. Neposredno in največ pa rešuje probleme kadrov vodja splošne službe enote. Z namenom, da bi nas člani delovnega kolektiva pri vsakodnevem delu lažje razumeli in olajšali težko in zapleteno delo vodij splošne službe, verjetno ne bo odveč, če napišem nekaj stavkov iz vsakodnevne prakse.

Ze pri planiranju kadrov nalleti odgovorni delavec na številne težave. Vsi vemo, da se še tako skrbno pripravljani plani na posameznih področjih dela pri njihovem realiziranju večkrat spreminjajo. Če pa planiramo živo delovno silo, je še težje, saj je v življenju ljudi mnogo nepredvidenih sprememb.

Pred nekaj dnevi sva z vodjo splošne službe — Vera obiskala nekaj trgovin in se zanimala predvsem za kadrovska vprašanja. V prvi trgovini sva sporočila, da je delavski svet enote sklenil, da bo treba plačati nastali primanjkljaj ob letni inventuri. Naravno je, da taka novica ni nikjer dobrodošla. Nisva še dobro to povedala, že sva slišala: jaz ne bom plačala, jaz nisem kriva, jaz sem poštena itd. Začeli smo s poslovodkinjo obravnavati, kdo je kriv, kako je prišlo do primanjkljaja. Nenadoma pa se je poslovodkinja v mislih zbrala in zahtevala: »Ali grem jaz stran, ali pa pomočnica«. Vera vpraša zakaj. Poslovodkinja pa nadaljuje: »Zato,

ker sumim v njeno poštenost.« »Pa povejte, če veste!«, pravi Vera. »Ne, tega ne bom povedala. Jaz ali pa ona!« ponovi poslovodkinja. Tu je eden najtežjih problemov kadrovske službe v trgovini, to je, da ljudi iz tistih trgovin, ki imajo primanjkljaj, nihče ne mara, kar je prav, saj je ta bojazen eden izmed močnih elementov, da ne pride do še večjih primanjkljajev. Res je pa tudi, da je bilo pri tem mnogo ljudi verjetno po krivici prizadetih, ker krivice mnogokrat prepozno odkrijemo. Menim, da bi moralo biti med zaposlenimi več medsebojne kontrole, saj je včasih že način prekomernega trošenja denarja lahko opozorilo, da nekaj ni v redu.

Komaj smo stopili v drugo trgovino, nas je poslovodkinja vprašala: »Ali imate že namestnika, jaz grem s prvim na porodniški dopust?« »Seveda ga imamo, kar v žepu.« se je nasmešnila Vera. Nato smo se začeli pogovarjati, kdaj bomo delali inventuro, kdo bo začasno prevzel trgovino (v trgovini je zaposlena samo poslovodkinja in je precej oddaljena od centra). Ti razgovori so na prvi pogled nekaj vsakdanjega, toda treba je skrbeti, kdo bo začasno prevzel trgovino samo za nekaj mesecev (poslovodkinja se bo po poteku porodniškega dopusta spet vrnila na delovno mesto), kje dobiti začasno stanovanje, ali se bo vozil in s čim se bo vozil itd.

V tretji trgovini nas je prijazno sprejela poslovodkinja, čeprav je imela dela čez glavo. Takoj smo prišli na pogovor, kako kaj delajo, kakšen promet imajo itd. »Vse je v redu,« je dejala poslovodkinja, »le Franc-

(Nadaljevanje na 5. str.)

Vrvež ob naših stojnicah v Vižmarjih

102. Poleg redno zaposlenih je bilo v I. polletju v uku še 325 vajencev.

Povprečni mesečni promet na enega zaposlenega je v I. pollet-

ju letos za podjetje kot celoto znašal 27.189 din, indeks nasproti pretekli dobi pa 113. Zaposlenost in promet na zaposlenega po dejavnosti prikazujemo v sp. tabeli.

Dejavnost	Povprečno št. zaposlenih		Indeks 69:68	Vajenci		Indeks 69:68	Povprečni mes. prom. na 1 zapos.		
	30. 6. 68	30. 6. 69		30. 6. 68	30. 6. 69		69:68	30. 6. 68	30. 6. 69
Trgovina na drobno	467	469	100	1	1	100	36.306	44.374	122
Trgovina na debelo	1330	1360	102	243	289	119	18.375	20.512	122
Ostala dejavnost									
% od celote	449	464	103	29	35	121	29.205	29.388	101
Trgovina na drobno	21 %	21 %							
Trgovina na debelo	59 %	59 %		89 %	89 %				
Ostala dejavnost	20 %	20 %		11 %	11 %				

Odgovorne naloge kadrovske službe

(Nadaljevanje s 4. strani)

ka je že mesec dni na bolniškem dopustu. Ravno včeraj sta šli še Tončka in Marija, zato moramo ostali delati cele dneve. Prosim vas, da nam čimprej daste vsaj za nekaj časa eno dobro moč.« Vera se za nekaj trenutkov zamisli in odgovori: »Ja, lahko vam jo damo.« »Katero pa nam boste dali?« vpraša poslovodkinja. Vera s precejšnjim strahom odgovori: »Tovarišico s Celovške ceste...« Poslovodkinja: »Te ne maramo, raje delamo same pa čeprav delamo cele dneve. Dajte nam tovarišico s Celovške ceste.« »Ne, te vam ne moremo dati, ker jo tam nujno potrebujejo.« Razgovor je tekkel, toda zaželene rešitve nismo našli. Delo Vere ni bilo končano, temveč se je šele začelo. Z razmišljanjem, kje je kakšna primerna moč, kateri poslovodja bo toliko uvideven, da bo vsaj za nekaj dni odstopil pomočnico. Razmišljanje in iskanje rešitev v mislih ni vidno delo, zato se ne plača. Žal je v kadrovski službi takega dela dosti tudi izven delovnega časa, doma ali na poti v službo in marsikatero uro je treba tudi ponoči žrtvovati.

Stopila sva v četrto trgovino. Lokal je bil prazen, prodajalka in poslovodkinja sta zlagali blago. In že smo postavili prvo vprašanje: »Kako se kaj imate, dela vidimo, da imate bolj malo itd.« V razgovor je posegla prodajalka in povedala, da je promet padel, ker so nekaj hiš v bližini trgovine porušili ter predlagala, da bi ena prodajalka lahko šla v drugo trgovino. »Dobro,« sva odgovorila z Verou. »Bomo že našli eno primerno mesto. Nisva še dobro končala, že se je prodajalka oglasila: »Veste, medve sva pripravljene delati z vajenko, medtem ko je druga prodajalka bolelna, ne sme dvigati težkih predmetov, bolj slabo sliši itd., zato vas ponovno prosim, da me premestite v tako trgovino, da bom krepko delala in dobro zaslužila, saj sami vidite, da je za tri premalo prometa in razumljivo so zato tudi plače majhne.« Skratka dve sta pripravljene več delati, tretja pa ne. Premestitev tretje je tudi problematično, ker se takih izogibljuje vse trgovine, in spet še en problem, ki ga bo morala rešiti kadrovska služba.

Nadaljevala sva pot in prišla v peto trgovino — samopostrežbo. Na prvi pogled vse v redu, založene police in polno strank. Ko trgovski delavec vse to vidi, mu srce kar zaigra, saj je hitro ponavljajoča se pesem blagajn najlepša pesem, še več, to je zadovoljstvo poklica, ki ga lahko razume samo tisti, ki praktično dela. Stopila sva v pisarno. Poslovodkinja je ravno podpisovala dobavnice o prejetem mleku. Hudovala se je in naštevala koliko težav ima z reklamacijami mlečnih proizvodov, in nadaljevala: »Tem ljudem ne prideš do konca.« Nadaljevali smo razgovor o zalozah blaga, o cenah, o prometu itd. Končno smo prišli tudi na kadre. »Veste, a ni vrag poleti, ko so bili dopusti, so šle tri prodajalke na porodniški dopust, zdaj ko je sezona najbolj neprimerna za dopust pa so se vrnilo, povejte, kako naj to rešim, še več, tudi Rezka in Polona, ki sta bili na zdravljenju sta se vrnila in zdravnik jima je odobril 4-urno lažje delo. Kot vidite naenkrat pet pomočnic več

kot dosedaj. In že se ostale hodujejo, da bodo malo zaslužile. Prosim, pomagajte!«

Zanimivo je tudi to, da ko smo pred leti dobivali vsak mesec enako plačo ne glede na opravljeno delo, je bilo tudi delo kadrovske službe mnogo lažje. Sedanji sistem nagrajevanja je postavljen strogo po ekonomskih načelih, tj. da s čim manjšim številom zaposlenih dosežemo

Največjo slovensko pivovarno, ki bo predvidoma v letošnjem letu izdelala in prodala 50 milijonov litrov najkvalitetnejšega piva, so si ogledali tudi vsi direktorji poslovnih enot podjetja Mercator, kakor tudi predstavniki podjetja »Potraviny« Praga, ki so bili gostje Veletrgovine »Mercator«.

Pivovarna ima že več kot 100-letno tradicijo, saj je bila ustanovljena že v letu 1864. Seveda je v času ustanovitve obstajala vrsta majhnih pivovarnic v Ljubljani, Skofji Loki, Vrhniki, Kočevju in drugod. Neizprosna konkurenca ter zahteve po izboljšani tehnologiji so vplivale na to, da je čas in razvoj prispeval k temu, da so male pivovarne zapirale vrata svojih proizvodnih obratov in ukinile proizvodnjo. Pivovarna UNION je iz leta v leto širila svojo proizvodnjo in končno k objektom pivovarne zgradila še nov objekt — sladarno.

Pivo prav gotovo ni nacionalna pijača v Jugoslaviji, vendar se opaža vsako leto večja potrošnja, ki je v Sloveniji že dosegla letno potrošnjo okoli 34 litrov na prebivalca v letu 1968. Motorizacija, nov način življenja, višji standard, vse to je prispevalo k temu, da ljudje danes pijejo vse več piva. Trgovina brez dvoma igra vedno večjo vlogo pri distribuciji piva, saj danes pivovarne že prodajo preko trgovske mreže polovico proizvodnje. Veletrgovina Mercator je eden izmed največjih kupcev unionskega piva.

čim večji promet in vzporedno s tem tudi osebne dohodke. Skratka, sistem nagrajevanja po opravljenem delu je postavil personalno službo v povsem novi položaj, tj. postala je ekonomski faktor št. 1, saj so dobro razporejeni in usposobljeni kadri temelj za uspeh PE in podjetja. To ni lahka niti preprosta stvar. Ne nameravam tu delati ekonomskih analiz, ni pa odveč, če povem, da je vsak trgovski delavec (pomočnik, poslovodja, administrator), ki ni pravilno raz-

porejen, za PE nepotrební strošek in se v obračunu dohodka še kako pozna.

O problemih kadrov bi lahko še in še pisali. Star pregovor pravi: »Tam kjer so ljudje, so tudi problemi.« Ali še bolje: »V petih trgovinah je več kot pet problemov.«

Zato se potrudimo, da bomo vsak po svojih močeh razbremenjevali delo kadrovske službe, kar nam bo vsem v korist.

R. J.

Obisk v pivovarni Union

Izreden porast potrošnje je imel za posledico velike načrte pivovarne UNION za rekonstrukcijo. Novogradnje so se pričele načrtovati v letu 1967 in istega leta se je pričela tudi izgradnja. Sedaj je končana prva etapa rekonstrukcije, v katero je podjetje vložilo skupno s krediti 5 milijard Sdin, rekonstrukcija sama pa ima za posledico povečanje proizvodnje na 100 milijonov litrov piva letno. Tako je pivovarna UNION dobila mesto v vrsti največjih proizvajalcev piva v Evropi. Mimogrede je treba poudariti, da si je to mesto zagotovila tudi v pogledu kvalitete, saj je na svetovni pivovarski razstavi in tekmovanju piva, ki je bilo v Londonu aprila meseca preteklega leta, prejela diplomu za III. mesto v kvaliteti. To je uspeh in posledica uvedbe nove tehnologije in boljšega dela nasploh.

Pivovarna UNION trenutno razpolaga z najmodernejšo hidroavtomatično varilnico, s kletmi kapacitete 10 milijonov litrov, kjer se pivo stara in oplemeniti.

Tri najmodernejše linije s skupno kapaciteto 60.000 steklenic na uro omogočajo hitro polnitev piva v steklenice. Linija, ki je bila nabavljena v preteklem letu, je popolnoma avtomatizirana in ima tudi stroj za pranje zabojev. Prav tako je avtomatizirano skladišče, kjer je uvedena paletizacija vseh zabojev. Pivo se naklada na kamione z villičarji, tako da je ekspedit piva hiter in zanesljiv.

Pivovarna sodeluje tudi s še-

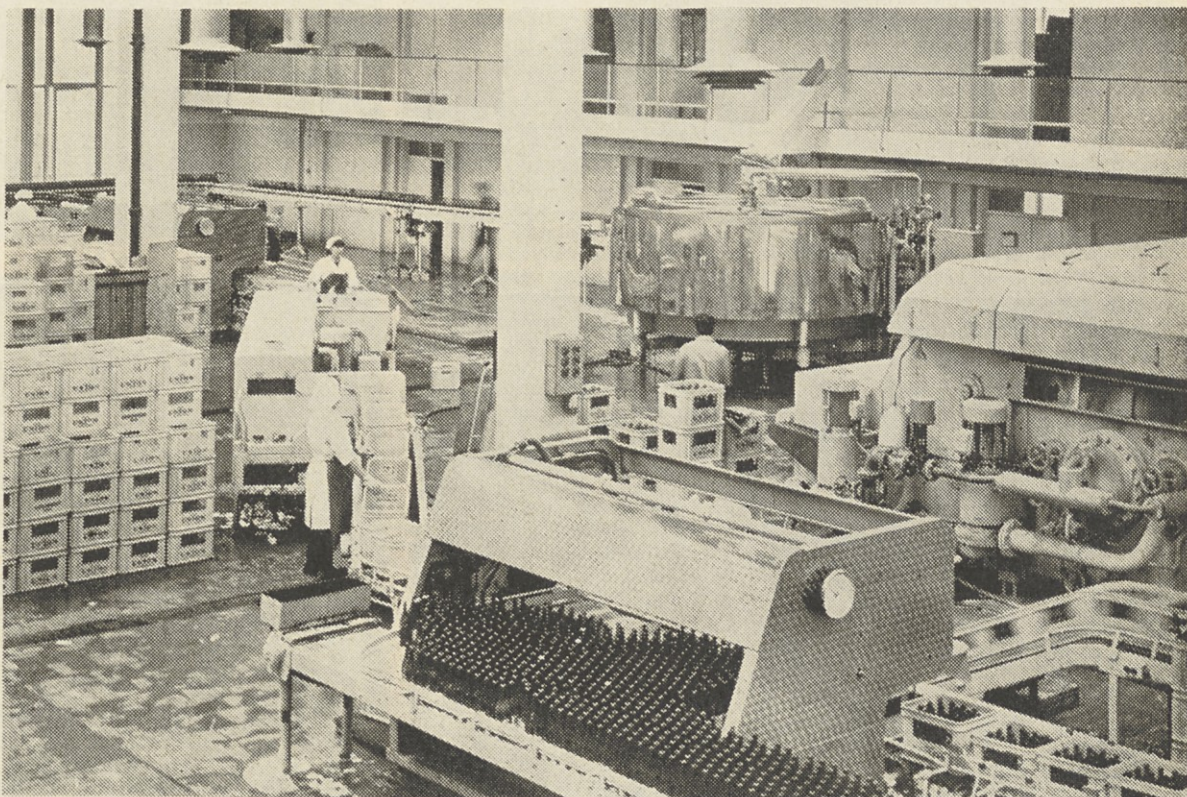
stimi kooperanti širom po Sloveniji in na Hrvaškem in ima polnilnice s kapaciteto 6 do 12.000 steklenic na uro v naslednjih mestih: Kranj, Izola, Labin, Ptuj, Novo mesto in Nova Gorica. Pivo se v ta mesta prevaža z najodobnejšimi cisternami, polnjenje pa je pod kontrolo strokovnjakov pivovarne UNION.

Pivovarna UNION kot drugi največji jugoslovanski proizvajalec piva, proizvaja in polni pivo v steklenice 0,5 in 0,33 litra ter pivo v sodih.

Največ piva (skoraj 90%) se proda v steklenicah, ostalo pivo pa v sodih. Znano je PIVO »UNION«, steklenice so opremljene z rdečo etiketo, močno pa je cenjeno, ne samo doma, temveč tudi v inozemstvu, PIVO »EXPORTNI LEZAK« in črno »BOK« PIVO. PIVO »TIVOLI«, ki je polnjeno v steklenice 0,33 litra, se izredno lepo uveljavlja predvsem v zimskem času.

Pivovarna UNION že peto leto preko podjetja Mercator izvažata pivo v Italijo, predvsem na tržiško, goriško in videmsko pokrajino. V letošnjem letu so bili storjeni novi napori za povečanje izvoza, pa se zato pričakuje, da se bo povečal izvoz v Italijo, obenem pa ima Pivovarna UNION že nove zaključke za izvoz piva v Libijo, Grčijo in na Kanarske otoke.

Posebna novost v tehnologiji, ki je pivovarni UNION popolnoma uspela, je pasterizacija piva, ki omogoča daljši rok uporabe in lažje manipuliranje s pivom, predvsem v trgovskih podjetjih.

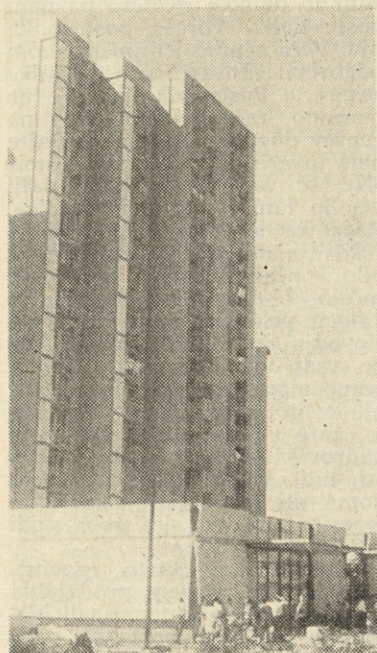

Naše nove samopostrežne trgovine

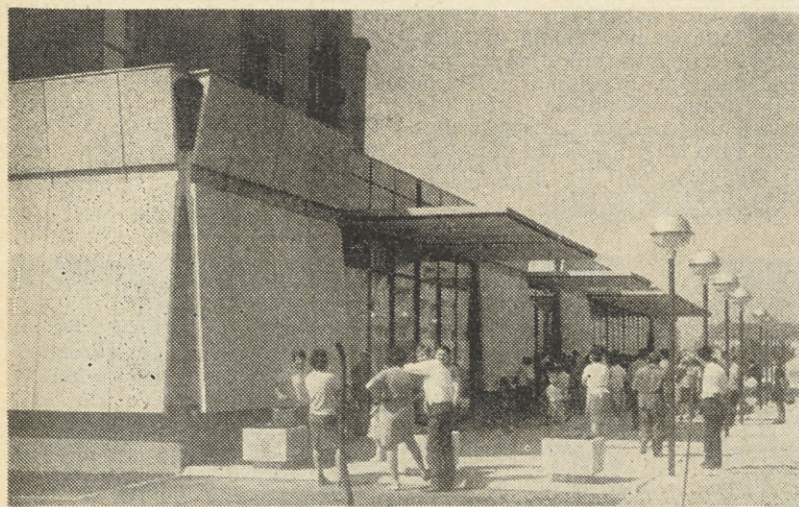
40. v Ljubljani

Dne 6. julija 1969 je podjetje odprlo nov potrošniški center v soseski VI v Ljubljani. V objektu je samopostrežna prodajalna živilske stroke in gospodinjskih pripomočkov, mesnica, prodajalna s tehničnim blagom za široko potrošnjo in bife, ki naj bi dal svoj prispevek na področju družbene prehrane. Objekt in opremo je v celoti financirala delovna skupnost Veletrgovine Mercator iz lastnih investicijskih sredstev in velja blizu 420 milijonov Sdin. Objekt je lociran v centru soseske VI, del objekta — skladišča — pa pod 13-nadstropno stolpnico. Prodajalna in bife sta zgrajena ob podaljšku pred stavbo. Skupna bruto površina znaša nad 1.550 m², čista površina samopostrežne prodajalne 300 m², prodajalne s tehničnim materialom 170 m² in bife 180 m², kar znaša skoraj 650 m² čiste prodajne površine. Objekt je sprejela v upravljanje poslovna enota Grmada.

41. v Tržiču

Dne 5. avgusta 1969 je podjetje odprlo novo samopostrežno prodajalno z mesnico in bifejem v Trziču. Opremljena je kot vse samopostrežne prodajalne s standardnimi elementi, ki kažejo moderni prijem podjetja pri gradnji in opremljenosti samopostrežnih prodajaln. Objekt je bil zgrajen v rekordnem času (4 mesece) in ga je zgradilo SGP Trzič. Skupna površina znaša 440 m² ter je veljal približno 145 milijonov Sdin. Kompletan načrt, vsevsi tudi notranjo opremo, je delo projektivnega biroja obratne enote Investa, projektant pa je ing. arh. Peter Kerševan. Objekt je sprejela v upravljanje delovna skupnost PE Preskrba Trzič.

42. v Postojni

Dne 10. septembra 1969 je bila odprta nova samopostrežna prodajalna v Postojni kot prvi objekt podjetja na Primorskem. Objekt so pričeli graditi 20. aprila 1969 in obsega skupaj 252 m², od tega odpade na samopostrežno prodajalno 115 m², mesnico 36 m², ostala površina pa na dvojno skladišče, hladilnico, razsekalnico in ostale pomožne prostore. Adaptacijska dela, dograditev novih prostorov in celotna oprema so veljali preko 95 milijonov Sdin. Vse projekte je izdelala obratna enota Investa, gradbena dela pa je opravilo Splošno gradbeno podjetje Grosuplje. Celoten objekt je sprejela v upravljanje delovna skupnost PE Logatec.

K novo odprtim poslovnim objektom je treba omeniti, da je delovna skupnost podjetja zelo razširila investicijsko dejavnost ne samo z novimi gradnjami, ampak tudi z adaptacijami klasičnih prodajaln. Tako v svojem (Nadaljevanje na 9. strani)

ŠTUDIJSKO POTOVANJE V ČSSR

Praga — Vaclavske namesty

V zvezi s strokovnim izpopolnjevanjem vodilnih in vodstvenih delavcev podjetja in enot ter vedno tesnejšim sodelovanjem z večjimi trgovskimi podjetji prehrabne stroke v inozemstvu je naše podjetje organiziralo študijsko potovanje v ČSSR, in sicer k največjemu trgovskemu podjetju v Pragi »Potraviny«. Po sklepu ČUO podjetja je bil določen čas potovanja od 8. do 15. junija 1969. Predstavniki podjetja »Potraviny« pa so vrnili obisk od 22. do 29. junija 1969. — S tega potovanja nam je tovariš Jože Renner poslal članek, ki ga objavljamo.

35 članov kolektiva je odšlo na pot v nedeljo 8. junija 1969. Zvečer smo prispeli v Pezinok, kraj, oddaljen približno 35 km od Slovaškega glavnega mesta Bratislave. V Pezinoku nas je sprejel

predstavnik praškega podjetja »Potraviny« tovariš dr. Bogdan Trčka, ki je bil zvesti spremljevalec naše skupine med vsem bivanjem v ČSSR. (Nadaljevanje na 10. strani)

Srečanje desetletnikov in borcev NOV

Vsako leto priredi sindikalna podružnica izlet za člane, ki jim poteka desetletno sodelovanje v podjetju in za borce NOV. Tako smo tudi letos, čeprav maloštevilni, skupaj proslavili ta jubilej in obenem 22. julij — dan vstaje slovenskega ljudstva.

Izlet je bil kratek, do Preserja in Rakitne. V prijaznem gostišču v Kamniku pod Krimom smo bili deležni majhne slovesnosti, na kateri sta govorila tov. generalni direktor in tov. Potočnik, predsednik DS.

Prvi je navzoče pozdravil tov. Potočnik, ki je v svojem govoru prikazal pomen tako borcev NOV kot tistih, ki so zaposleni v kolektivu 10 let. »Tako prvi kot drugi ste se borili, eni za osvoboditev domovine, drugi za razvoj podjetja«, je dejal.

Za njim je povzel besedo tov. Osterc. Govoril je o razvoju podjetja od začetka, ki je bil zelo skromen, pa do danes, ko smo zrasli v veliko in ugledno podjetje. Med drugim je dejal: »Zadnjih pet let smo doživeli nagel vzpon, ki je delež vseh delavcev in uslužbencev Mercatorja. Še naprej se moramo boriti za nadaljnji razvoj in vzpon našega podjetja, držati ga moramo čvrsto, da nas ne bi kdo zrušil. Preudarno boste morali izbrati novo vodstvo, ki bo nadomestilo starega, kajti kmalu bomo stari odšli v pokoj.«

NAŠE NOVE SAMOPOSTREŽBE (Nadaljevanje s 7. strani)

5-letnem investicijskem programu razvoja podjetja predvideva izgradnjo nadaljnjih 60.000 m² modernih prodajalnih površin. To je skoraj podvojitve dosedanjih prodajalnih površin in precejšnje povečanje števila zaposlenih. Vzporedno s tem pa se nenehno širi tudi sam predmet poslovanja, ki ne vključuje zgolj trgovske dejavnosti, pač pa proizvodnjo, predelavo ter kompleten inženiring za trgovske, gostinske in poslovne objekte ter vrsto drugih uslug. To pa pomeni, da si ne prizadevamo samo z modernizacijo trgovskih in gostinskih obratov v lastni hiši, pač pa tudi izven nje.

Zatem je tov. Aljančič, predsednik sindikalne podružnice, podelil denarne nagrade desetletnikom ter knjige borcem.

Med medsebojnim prijateljskim kramljanjem sem zastavila slavljenecem in borcem nekaj vprašanj, na katere so mi rade volje odgovorili.

Kakšni občutki vas obdajajo glede na to, da letos mineva 10 let, odkar ste zaposleni pri Mercatorju?

MARICA KARIŽ, uslužbenka: Vsekakor dobri občutki, občutki zadovoljstva, ker se s sodelavkami dobro razumemo. Teh 10 let pa je minilo tako hitro kot blisk.

Ali so se delovni pogoji na vašem delovnem mestu v teh 10 letih kaj spremenili?

FRANC GAŠPERIČ, embalažni delavec: Danes so pogoji boljši kot takrat, ko sem prišel k Mercatorju. Imamo garderobo, boljšo obleko, nekaj pokritega prostora, ki pa bi ga želeli imeti še več.

Že deset let ste spremljevalec, ste morda doživeli kakšno prometno nesrečo?

ANTON PUGELJ, spremljevalec: Ne.

Kaj menite za vaše delo, je v čem lažje kot pred leti?

Seveda je lažje. Včasih sem moral nositi tudi po 100 kg, ko smo nalagali kamion. Danes so nam v pomoč vozički in delo ni več tako naporno. Mnogo se je izboljšalo, tako delovni pogoji kot tudi plače.

Ali že 10 let delate v računovodstvu?

FRANC PLEŠKO, uslužbenec: Da. Pred leti sem se zaposlil pri Grmadi, kjer sem moral skrbeti za kurjavo, biti kurir, obenem sem vodil blagajno, računal plače, delal obračune skladišč, izstavljal fakture. Slednjič sem prišel v računovodstvo OE Mercator kot »Katica« za vse.

Se mogoče spominjate dne, ko ste bili v službi najbolj zadovoljni ali pa najbolj jezni?

Spominjam se dne, ko sem bil zelo zadovoljen. Dobil sem la-skavo priznanje od direktorja SDK, da so vsa strojepisna dela, ki jih prejema od OE Mercator, najbolj lično napisana. Pripomi-

njam, da v vsako delo, ki ga opravljam, vlagam maksimum svojih skromnih delovnih zmožnosti.

Kako se počutite kot desetletnik in kaj si želite v prihodnosti na svojem delovnem mestu?

Kot desetletnik se počutim starejšega, zrejšega, razsodnejšega. Moja želja za bodočnost je, da bi se podjetje še naprej razvijalo in doživljalo uspehe. Osebnostno si želim višjo izobrazbo in bolj določeno delovno mesto.

Biti šofer in to dober ni ravno lahko. Kaj pravite o tem?

MIKUŠ ANTON, šofer: 5 let sem bil šofer pri Jelki v Gornjem gradu. Nato sem prišel v OE Mercator. Sicer pa sem sedaj na drugem delovnem mestu, ker zaradi bolezni ne morem opravljati šoferskega poklica, ki je prenaporen za moje zdravstveno stanje.

Sodelovali ste v NOB in dočkali svobodo. Kakšne občutke imate danes, če se spomnite nazaj na tiste lude čase?

JUSTI MARN, uslužbenka:

V NOV nisem sodelovala, ker so celo družino že leta 1941 izselili v izseljeniško taborišče v Nemčijo. Živelimo smo ravno v območju obmejnega pasu ob Krškem, odkoder so mnogo ljudi iz-

selili. Domov smo se vrnili šele leta 1945. Ni se ravno prijetno spominjati na tiste težke čase. Vojno sem doživljala mlada, morala sem prekiniti šolanje. Tisti, ki tega ne doživi, ne more popolnoma doumeti strahot vojne.

Tudi vi ste kot mlado dekle doživljali vojno. Kako se počutite danes kot borka za svobodo in boljšo bodočnost, ki jo skupaj z vami uživamo tudi mi mladi?

ANGELA RAIČEVIČ, uslužbenka:

Mnogo hudega sem preživela po zaporih, v partizanih. Ko sem se ob koncu vrnila domov bolna in brez moči, me mama sploh ni spoznala. Dolgo je trajalo, da sem okrevala. Danes sem zadovoljna, ko vidim, da se nas spomnijo. Dovolj so mi malenkosti, dobra volja.

Kaj menite o tovarštvu danes in o tistem med NOV?

RENER ALOJZ, uslužbenec: To je moralo obstajati, da smo dosegli to, kar smo. Primerjati ga z današnjim je težko, ker tisto tovarštvu, ki je vladalo med vojno, danes ne more eksistirati, ker moramo iti s časom naprej. Mladina je danes bolj samostojna kot takrat in mislim, da bi se ravno tako organizirala in bila zavedna, kot smo bili mi tedaj.

Tako je minilo še eno srečanje. Želimo, da bi jih bilo še mnogo, še mnogo delovnih uspehov in mnogo osebnega zadovoljstva.

Nada Lombardo

Hladilnik za prevoz zmrznjene hrane

(Nadaljevanje z 9. strani)
V Pezinoku smo prespali in od-
slej se bo moje pripovedovanje
nadaljevalo v obliki dnevnika.

Ponedeljek, 9. junij 1969

Vratar hotela nas je po tele-
fonu zbudil ob 7.15. Zajtrkovali
smo v istem hotelu. Vreme je
bilo lepo. Ob osmih smo se od-
peljali nazaj v Bratislavo. Kakih
20 kilometrov dolga pot je spe-
ljana ob vznožju Malih Karpav-
tov. Pobočja treh hribov so po-
sajena s trto. Vinogradi so veli-
ki in lepo obdelani, tako da je
pravi užitek peljati se po tako
lepi pokrajini. Zanimivo je tudi
to, da za vinogradniške kole upo-
rabljajo namesto lesa cement.
Češnje so bile že rdeče in jih je
na tem območju kar precej. Oko-
li devetih smo prispeli v skladi-
šče živil podjetja »Potraviny«.
To skladišče oskrbuje trgovine
omenjenega podjetja za brati-
slavsko pa tudi širše področje.
Zgrajeno je bilo pred kratkim
in so nas posebej opozorili, da
če bi ga zgradili danes, bi bilo
najmanj še enkrat dražje. To
potrjuje, da je Češka krona v
zadnjem času doživela veliko in-
flacijo.

Blago prihaja v skladišče na
paletah, ravno tako ga dovažajo
v trgovine, tj. mehanizacija za
manipulacijo z blagom je boljša
kot pri nas. Površina skladišča
enega trakta je okoli 2.400 kvadr-
metrov. Razlika v ceni — marže
in rabati so zelo nizki, saj zna-
šajo po izjavah predstavnikov
podjetja komaj od 9—9 in pol
odstotka za trgovino na debelo
in na drobno.

Obračun dohodka — razlike v
ceni in stroške — je težko pri-
merjati z našim sistemom. Ver-
jetno bo bolj razumljivo, če po-
vem, da smo tudi pri nas že imeli
podoben sistem obračunavanja,
in sicer prva leta po vojni. Ta
sistem temelji predvsem na po-
stavljenem planu, količini proiz-
vodnje in prodaje, tako da ob
koncu leta presežek dohodkov
nad stroški podjetja ne deli na
svoje sklade, temveč odvaža v
državno blagajno. Zanimivo je
to, da je določena marža za kav-
ne izdelke in alkoholne pijače
za engro in detajl 4,5 odstotka.
Podjetje pa s tako nizko maržo
— rabatom ne more poslovati,
zato mora prositi za dotacijo.
Skratka, podjetja so močno ve-
zana in njihova samostojnost pri
odločanju o stroških, dohodkih
in investicijskih graditvah so ze-
lo majhna.

Ob zaključku našega obiska
sem mimogrede vprašal šefa od-
delka skladišča: »Katero so vaše
največje težave v vsakodnevnem
poslovanju?« Brez oklevanja je
odgovoril: »Pomanjkanje delov-
ne sile, posebno moških. Nič ne-
navadnega ni, da vozijo po skladi-
ščnih viličarje ženske.« Vzrokov
pomanjkanja delovne sile nismo
raziskovali, kar pa tudi ni bil
naš cilj. Verjetno je vzrokov več,
in sicer: še vedno strogo admini-
strativni centralizirani sistem go-
spodarjenja, nizki osebni dohod-
ki v trgovini v primerjavi z in-
dustrijo, — po logiki ekonomike
bi morala ČSSR tudi uvažati de-
lovno silo, tako kot to dela Av-
strija in druge države, pa tudi
Slovenija v manjšem merilu.

Drugi cilj našega potovanja te-
ga dne je bila veleblagovnica
»Prior« v središču Bratislave. Ta
hiša je nova, saj zunanjo fasado

šele zdaj dokončujejo. Skupna
površina celotne stavbe v treh
etažah je nekaj nad 6.000 kvadr-
metrov. Arhitektura objekta je
sodobna. Tudi notranji opremlje-
kaj reči. Navzgor prevažajo kup-
ce podobne stopnice kot so v
naši Na-mi in so izdelek našega
podjetja Radnik iz Zagreba. Nav-
zdol morajo kupci hoditi po
klasičnih stopnicah. Izbira blaga
je še kar dobra, vendar mnogo
bolj skromna kot v naši Na-mi.
Špecerije ne prodajajo. Trgovi-
no odpro ob delavnikih ob 8. uri
zjutraj, razen ob ponedeljkih, ko
odpirajo ob 10. uri. Gostitelji so
nas opozorili, da bi bila veliko
dražja, če bi jo gradili danes,
ker so se cene v zadnjem obdobju
zelo dvignile. V načrtu je grad-
nja prizidka, tako da bo imela
kompletna blagovnica 12.000 kva-
dratnih metrov. Na zunanji fasadi
imajo posebne vrste uro, ki ima
poleg drugega tudi 12 zvončkov.
Če koga zanese pot tja, mu priporočam, da si jo
ogleda.

V neposredni bližini te ve-
leblagovnice je v stari hiši precej
velika samopostrežna trgovina;
z bifejem zaposluje 90 delavcev.
Mesečno imajo prometa za 7 do
9 milijonov kron. Vsekakor velik
promet za trgovino z živili, vzrok
pa je v tem, da je relativno malo
trgovin. Še istega dne smo na-
daljevali z vožnjo proti tretje-
mu največjemu slovaškemu me-
stu Trnavi. To je zelo staro me-
sto, ki je dobilo univerzo že 1635.
leta. Prijatelji nogometa pozna-
jo Trnavo po televizijskih preno-
sih. V tem mestu imajo najbolj-
ši nogometni klub v državi.

Kmalu smo se odpeljali iz me-
sta po cesti mimo lepo obdelanih
polj proti Novemu mestu. Ves čas
ob cesti so neskončni drevoredi
češenj, ki so nas izzi-

prav je to močan industrijski
kraj, smo imeli vtis, kot da smo
v naravi. Okoli industrijskih ob-
jektov in stanovanjskih hiš je
veliko zelenja. Sploh je Morav-
ska lepa dežela.

Torek, 10. 6. 1969

Pred nami je najdaljša etapa
Gotwaldovo—Praga. Še prej smo
si ogledali Gotwaldovo — »mesto
čevljev«, kjer je svetovno znana
tovarna čevljev Bata. Izkoristili
smo priložnost in si ogledali to-
varno. Videli smo, da je proiz-
vodni postopek moderen, prav ta-
ko stroji. Tovarna je bila med
vojno (bombardirana, zdaj pa
spet izdeluje letno blizu 45 mili-
jonov parov čevljev.

Nazadnje smo si ogledali naj-
večji muzej čevljev na svetu. Ta
je v okviru že omenjene tovar-
ne. V muzeju je na prvem mestu
orodje tvorca tovarne (šila in
kopita, kleščice, dreta), skratka
vse, kar je bilo tedaj v rabi.
Zbirke čevljev so iz raznih dežel
sveta: Italije, Nizozemske, Fran-
cije, Japonske, Kitajske itd. Tu-
di Napoleonov škorenj je v iz-
ložbi. Posebej so prikazani naj-
večji čevlji, ki so jih izdelali za
moške in ločeno za ženske. Za
te ljudi vodijo posebno evidenco
in ugotovili so, da so se vse
ženske z veliko nogo (velikimi
čevlji) omožile, medtem ko je
moških precej, ki so ostali samci.
Na posebnem zemljevidu sve-
ta imajo posebej označeno, kje
je imela tovarna podružnice —
tovarne in prodajalne. Skoraj ni
države na svetu, kjer ne bi pro-
izvajali ali vsaj prodajali čevljev
Bata. V tovarni je zaposlenih
blizu 30.000 delavcev. Skratka to
je mesto delavcev — čevljarjev.
Znatno število se jih vozi iz bliž-
nje in daljne okolice. Mesto
Gotwaldovo je lepo. Polno par-

in huda bitka med četami Napo-
leona in tremi cesarji (bitka
»Treh cesarjev«). »Za konjeniške
bitke je teren v okolici naravno
idealna,« je pripomnil nekdo od
navzočih. Pokrajina je rahlo valo-
vita in posejana z žitom, tako da
izgleda kot močno valovito mor-
je.

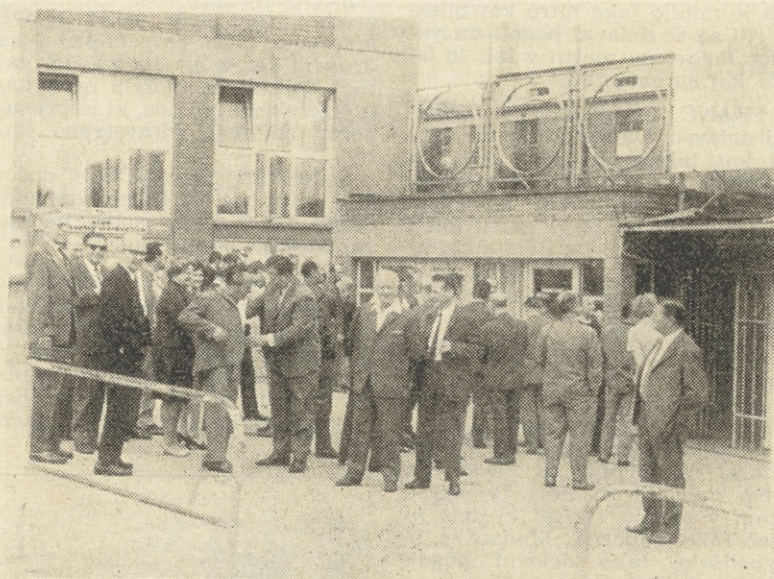
Po nekaj urah vožnje smo pri-
speli v Brno, ki šteje več kot
300.000 prebivalcev in je po veli-
kosti takoj za Prago. Tu je znan
mednarodni velesejem s 500.000
kvadratnimi metri razstavnega
prostora. Tudi tu smo imeli samo
eno uro časa za ogled mesta.
Povedati moram, da je naša ožja
skupina ta čas zelo intenzivno
izkoristila, saj smo si ogledali
trgovsko ulico, cerkev Sv. Petra
in Pavla, grobnico znanih grofov
itd. Končno smo si ogledali — a
samo od zunaj — novo gledali-
šče, ki je bilo zgrajeno 1955. leta.
V tem mestu se je nekdo od na-
ših izgubil, zato smo imeli dobre
pol ure zamude. Izgubljenega
tovariša je pripeljal nazaj v našo
skupino miličnik. Kosilo smo
imeli v zares lepo urejeni lovski
restavraciji Myslivna-Brno. Ta
leži na okoli 250—300 m visokem
grču nad mestom. Pred hotelom
je lep parkirni prostor in krasen
pogled na Brno. Res lepa točka.
Kosilo dobro, strežba prav do-
bra. Okolica Brna je tudi znana
po tradicionalnih avtomobilskih
dirkah.

Kot že rečeno, je bilo treba
prevoziti dolgo pot. Več kot 400
kilometrov. Peljali smo se skozi
Ihavo. Mesto šteje blizu 30.000
prebivalcev. Vodič nas je opozo-
ril, da so tu v glavnem vsi igralci
hokeja na ledu. Ti so premagali
Ruse v Stockholmu z rezultatom
4:3. Zmago češkoslovaške repre-
zentance imajo Čehi kot nekaj
simbol še zdaj zabeležen na šte-
vilnih zidovih.

Samoupravljanje se je tudi v
naši strokovni ekskurziji dobro
uveljavljalo. Zbor ekskurzije je
že prvi dan izvolil iz svoje srede
šefa in namestnika ekonomista. Ta
dva sta imela največ dela prvi
in zadnji dan. Pa tudi med ted-
nom jima ni bilo dolgčas. »Urad-
no« sta bila prosta samo tretji
dan in še to samo do 17. ure.
Težko je hvaliti svoje uslužbenice,
toda ta dva sta s poštenim in
vztrajnim delom res zaslužila po-
hvalo (Drago in Tonček).

Tik pred sončnim zahodom
smo prispeli v znamenito Kutno
Horo. Ta je bila stara neuradna
prestolnica Češke, izredno boga-
ta s kulturno zgodovinskimi spom-
eniki. Še zdaj je lepo ohranje-
na in dobro vzdrževana velika
cerkev Sv. Barbare — zaščitnice
rudarjev. V neposredni bližini
mesta so bili veliki rudniki, saj
so že v 14. stoletju nakopali dva
milijona kilogramov bakra in en
milijon kilogramov srebra. To
bogastvo je močno poudarjeno
v bogato opremljeni cerkvi in v
bližnjem razkošnem samostanu.

Iz tega zgodovinskega mesta
smo odpotovali ob 21. uri. Do
Prage je še 67 km. V glavno me-
sto smo prispeli pozno ponoči
in se ustavili pred hotelom »Slo-
van«. Kot povsod drugod nas je
vodja ekskurzije tovariš Pogač-
nik razporedil po sobah. Sam
sem imel občutek, da sem bil
vedno razporejen »visoko« (v
višje nadstropje) in tudi tu se
nisem zmotil. Kar v 5. nadstropju
je bival trio Grmade. Mogoče
bo kdo pomislil, da smo se bali
višine. Ne, samo večkrat smo
moral prestopiti številne stop-
nice. Res je, da ima hotel dvi-
galo, toda upravlja ga posebni
(Nadaljevanje na 11. strani)

Udeleženci ekskurzije pred centralnim skladiščem podjetja
Potraviny Praga

vali s svojimi rdečimi plodovi. V
lepem Novem mestu, ki zasluži
to ime, čeprav gre za staro me-
sto, smo se nekoliko odpočili od
vožnje. Med drugim sem si ta
kraj zapomnil, ker smo bili sa-
mo tu na vsem potovanju postre-
ženi s pivom v 7 dcl steklenicah.

Naslednji postanek je bil že
na Moravskem, in sicer v zna-
nem letovišču Luhačovice. Tu
smo si ogledali samopostrežno
trgovino drogerijske stroke. Do-
bro uro pred sončnim zahodom
pa smo že bili v hotelu v nepo-
sredni bližini Gotwaldova. Če-

kov in zelenja. Mogočne poslov-
ne stavbe že na zunaj dokazuje-
jo industrijsko moč tega kraja.
Nekaj kilometrov od tovarne so
številne eno- in dvonadstropne
stanovanjske hiše, ki jih je zgra-
dila tovarna. Tu so vložili precej
denarja za stanovanjsko izgrad-
njo.

Po ogledu tovarne in okolice
smo nadaljevali pot proti Brnu.
Pot nas je vodila mimo znanega
gradu Bahlov. Vodič nas je pose-
bej opozoril na Kraj Slavkov
(Austerlitz). To je zgodovinski
kraj, kjer je bila 1805. leta velika

uslužbenec, tega pa velikokrat ni bilo na mestu. Po mojem mnenju, bi lahko to delovno mesto ukini in bi se gostje sami vozili. Nekdo je pripomnil: »Tu reforma še ne deluje.«

Sreda, 11. 6. 1969

Prvi dan v Pragi je bil približno takle: Vstali smo kar precej zgodaj in po zajtrku odpotovali na ogled centralnega skladišča, ki ima 38.000 m² površine. Tu so nam povedali, da je stalo 64 milijonov kron in da bi danes stalo najmanj trikrat toliko. Skladišče je deljeno na dva uporabnika in na dve blagovni skupini, tj. na živila in neživila. Pred nekaj leti je skladišče uporabljala samo ena firma. Državni organi so odločili, da se mora trgovina specializirati. Ob tem se lahko spomnimo tudi na našo bližnjo preteklost. Skladišče so razdelili.

Manipulacija z blagom se opravlja izključno s paletami in kontejneri. Vagonska dostava blaga je v podprtiličju, v pritličju pa z avtomobili. Naša splošna ugotovitev je bila, da je izbira manjša kot pri nas, medtem ko je tehnika manipulacije z blagom boljša.

Na poti na sprejem k generalnemu direktorju smo si mimogrede ogledali spomenik, pred katerim se je sežgal Jan Palach. Tudi praško Modno hišo smo si bolj na hitro ogledali.

Točno ob 10. uri nas je sprejel generalni direktor Potraviny. Ta nas je s pristrčnimi besedami pozdravil v imenu velikega kolektiva in izrazil zadovoljstvo, da smo jih prišli obiskat. Poudaril je nujno potrebo po izmenjavi izkušenj v dobrobit obeh prijateljskih dežel.

V imenu našega kolektiva se je zahvalil tovariš Stane Vrhovc,

bife, toda žalostna ugotovitev — blago lahko kupujejo samo tujci za devize. Vsa oprema je lepa in verjetno tudi trpežna, razen blagajn — Regne, katerih slabosti so tudi nam znane. Tudi Francija ima lastno trgovino v Pragi. Tudi ta je zelo lepo in sodobno opremljena. V njej prodajajo francosko blago visoke kvalitete. Ko sem si te objekte ogledal, sem nehote pomislil, da bi bil tudi Mercator sposoben organizirati sodobno trgovino v Pragi ali pa kje drugje v inozemstvu. Moje misli je nekdo ujel in dejal, da je v poslovnem življenju vse mogoče.

Ob 14. uri smo se zopet zbrali pred avtobusom, ki nas je popeljal pred svetovno znano knjižnico v bližini Hradčanov. V tej knjižnici so posamezne knjige stare po več sto, tisoč in celo več let. Res zelo zanimivo. Nas Jugoslovane — posebej Slovence — je posebej navdajalo s ponosom to, da so v vseh prostorih po sredini dvoran razstavljena številna dela našega Cankarja. To je za naš mali narod veliko in občutek, ki ga ima tu Slovenec, je zelo prijeten.

Srečo smo imeli, da so bili Hradčani odprti. Od tu smo odnesli nepozabne vtise. Videli smo precejšen del tega znamenitega gradu, celo rezidenco predsednika republike — Svobode. Sestavni del gradu je tudi velika cerkev, ki je grajena v romanskem in gotskem stilu. Ogledovali smo te lepe zgodovinske objekte, sobe in spet sobane, dvorano za dvorano in ko smo šli skozi Špansko dvorano, smo z magnetofonskega traku zaslišali tudi razlago. Razumeli smo le toliko, da je precejšen del časa in truda vložil v ta mogočni spomenik naš rojak, veliki mojster arhitekture

program vključili tudi nekaj dal-matinskih pesmi, kar je bilo nam zelo všeč. Ves program je bil ena sama satira in verjetno se že dolgo časa nismo tako nasmejali in tako spontano ploskali. Nekateri od naših so se zadržali še pozno v noč in skupaj s Čehi peli češke in slovenske pesmi. Jugoslovani smo pri češkem narodu dobro zapisani. To je dobro

sto je znano po številnih mednarodnih srečanjih. Poleg zelo razširjenega turizma so v neposredni bližini mesta svetovno znane tovarne stekla in porcelana. Nekatere smo si ogledali, med drugimi v Brezovi pri Karlovih Varih, kjer je svetovno znana tovarna porcelana. Ta tovarna ima tudi muzej. V njem so razstavljeni dragoceni predmeti iz por-

Trenutek oddiha so naši potniki izkoristili za pisanje razglednic

in potruditi se moramo, da pridobljeno zaupanje še vnaprej obdržimo in še bolj okrepimo.

Četrtek, 12. 6. 1969

V jutranjih urah smo se odpeljali v Plzen na ogled svetovno znane tovarne piva. Tu nas niso več spremljali češnjevi drevoredi, temveč slivovi. V lepem vremenu smo prispeli v mesto. Na mogočnem portalu vhodnih vrat pivovarne, je napisana letnica 1842—1892. To pomeni, da je tovarna že precej stara. V posebni brošuri, ki smo jo dobili, smo lahko ugotovili, da je bilo proizvedeno že 1913. leta milijon hektolitrov piva, take kapacitete imajo tudi danes. To pomeni, da se tovarna piva v Plznu v zadnjih 56 letih v bistvu ni povečala. Glavni vzrok, da se ta znamenita tovarna ni povečala, je v tem, ker je pred prvo svetovno vojno zalagala skoraj vso veliko Avstrijo, z njenim propadom pa je izgubila veliko tržišče. Vodič nas je opozoril, da številne svetovne tovarne piva težijo prodajati pivo pod firmo Plzen in nam pokazal številne falsificirane etikete. Zanimivo je tudi to, da omenjena tovarna prodaja v sodih kar 60%, v steklenicah pa samo 40% svojega piva. Če to primerjamo z našo pivovarno »Union« bomo videli, da je struktura prodaje popolnoma drugačna, saj ljubljanska pivovarna prodaja kar 85 odstotkov piva v steklenicah in le skromnih 15 odstotkov v sodih. Od skupne proizvodnje piva gre 40% v izvoz. To pa je na vsak način velik uspeh.

Po programu bi si morali ogledati tudi blagovno hišo »PRIOR« v Plznu, toda zaradi premalo časa smo si jo lahko ogledali samo od zunaj. Avtobus je nadaljeval pot v Karlove Vary — svetovno znane toplice. Tu so številni vrelci tople vode in je njihova temperatura od plus 3 do plus 73 stopinj Celzija. Mesto šteje 45.000 prebivalcev in je že v trinajstem stoletju uživalo posebne privilegije čeških kraljev. To me-

celana. Posamezni eksponati so ocenjeni tudi do osemdeset starih milijonov din, res edinstveno.

Tudi tovarna brušenega stekla — kristala »Moser« je svetu znana in je na periferiji Karlovih Varov. Dokaz, da tovarna res izdeluje kvalitetno steklo, potrjuje dejstvo, da so kozarce iz te tovarne uporabljali skoraj vsi vladarji sveta. V obeh tovarnah smo si lahko kupili za spomin vsaj kakšen kozarec ali pepelnik. Lepe stvari smo videli v teh edinstvenih tovarnah, ki na zunanaj niso videti nič posebnega. Imajo pa posebne ljudi, ki imajo visoko strokovnost in mnogo smisla za res umetniško oblikovanje številnih proizvodov.

Za ogled mesta nam je ostalo le uro in pol časa: razkošne palače, lepi parki, urejene zelenice, skratka res lepo mesto. Razumljivo je, da je nas trgovce posebej zanimala trgovina. Prepričan sem, da ne pretiravam, če rečem, da je trgovina v Karlovih Varih zelo dobro razvita. Prodajalne so sorazmerno dobro založene in slišal sem celo pripombe naših sodelavcev, da je izbira blaga skoraj boljša kot v Pragi. Okrog pol petih smo odpotovali nazaj v Prago. Iz avtobusa smo lahko opazili, da na tem področju tj. med Karlovimi Vary in Prago gojijo tudi hmelj. Tehnika obdelave je podobna kot pri nas v Savinjski dolini, edino da cementnih stebrov še ne uporabljajo, temveč samo iz lesa.

Ob vrnitvi v Prago smo si bežno ogledali še mesto Kladno, sedež češke težke industrije. V Prago smo prispeli v mraku — ravno pravi čas za obisk slovite gostilne »Ukalcha« (po naše pri kelihu ali pri vrču), kamor je po Haškovem izročilu redno zahajal dobri vojak Švejk. Priti v Prago ne pomeni samo videti Hradčane ali Karlov most, temveč tudi obiskati to gostilno, kjer vas postrežejo s pristnimi knedlički, kislim zeljem in svinjsko pečenko. Seveda je to treba zaliti s pivom. Gostilna je vselej polna. V njej (Nadaljevanje na 12. strani)

Udeleženci ekskurzije pred eno izmed samopostrežnih prodajal Potraviny v Pragi

ki je poleg drugega poudaril, da je naš cilj služiti ljudstvu. To bomo dosegli, če se bomo vsi skupaj res trudili in dali vse, da bi našo trgovino čimprej modernizirali in jo usposobili času in kraju, kjer živimo, primerno. Na koncu je dvignil kozarec in za njim smo vsi skupaj nazdravili jugoslovansko-češkoslovaškemu prijateljstvu.

V neposredni bližini upravne stavbe smo si ogledali specializirano trgovino pakiranih in globoko zmrzjenih rib. Videli smo tudi trgovino, ki jo je opremila Norveška. Lokal je zelo sodobno opremljen, poleg trgovine je tudi

Plečnik. Skratka dva naša velika moža v srcu češke kulture. Lepo spričevalo za majhen slovenski narod.

Večerjali smo v zgodovinski gostilni pri »Fleku«. Zgrajena je bila 1499. leta. Postregli so nam s cmoki in z mesom. Tu točijo samo črno pivo in je po izjavah navzočih zelo dobro; naslednji dan smo se precej bahali, koliko smo ga spili. Po večerji smo imeli v tistih prostorih kulturno-zabavni program. Bil je tako zanimiv in šaljiv, da smo se počestno nasmejali. Ploskanje gledalcev se je od točke do točke stopnjevalo. Nastopajoči so v svojo

O organizaciji in poslovanju češke trgovine so nam razlagali češki gostitelji

(Nadaljevanje z 11. strani)
so na voljo številni spominki, prav vsi pa v zvezi s Švejkom.

Petek, 13. 6. 1969

Ogledali smo si več potrošniških centrov v velikih naseljih v okolici mesta. Gre za velike samopostrežne trgovine, velike tudi 800 m², v katerih je kar 8 blagaj. Ob njih so lokali tudi za druge dejavnosti, skratka gre za popolne potrošniške centre, ki imajo skupaj 2.800 m². V centru je zaposlenih 120 delavcev, polovica od tega v samopostrežni trgovini, vendar jih je od tega polovica vajencev. Toda to ni bil največji potrošniški center; nje ga smo si ogledali nekoliko pozneje. Še prej smo obiskali tovarno delikates podjetja Potravnin, kjer izdelujejo hladne francoske solate, majoneze in drugo za celo Prago. V tovarni je 85 delavcev, ki mesečno izdelajo za 3 milijone ton blaga. Kdo ve, če ne bi kazalo tudi v našem podjetju ustanoviti kaj podobnega.

Največji potrošniški center že posluje v zelo velikem naselju, v katerem bo po dokončni zgraditvi kar 40 tisoč stanovanj. Gostitelji so nam povedali, da so v teku razgovori, da bi pri gradnji tega naselja sodelovala tudi jugoslovanska gradbena podjetja. Tudi potrošniški center še ni dokončan, samopostrežna trgovina pa že polno obratuje. Trgovina je zgrajena zelo funkcionalno in ima sodobno opremo. Prepričani smo, da tudi češki tovariši napredujejo.

Sobota, 14. 6. 1969

V zgodnih jutranjih urah smo zapustili hotel »Slovan« — centralno železniško postajo (kjer smo nemirno spali), zapustili nepozabno Prago in se napotili proti domu. Tudi ta dan nas vodič ni pustil pri miru, temveč smo si ogledali številne znamenite gradove. Prvi je bil na vrsti grad Konopište. V tem je živel avstrijski prestolonaslednik Ferdinand. Grad slovi po izredno bogatih lovskih trofejah. Tu je edinstvena razstava. Vodič nas je posebej opozoril, da je bil Ferdinand strastni lovec in da je v svojem življenju ustrelil kar 300.000 živali (tristo tisoč). Kasneje sem razmišljal, da je ta številka verjetno le prevelika, sicer pa ne mislim to s pričami dokazovati.

Drugi grad, ki smo ga obiskali, je bil Orlik; precejšen del je obkrožen z vodo. V neposredni bližini so zgradili veliko hidrocentralo in s tem dvignili gladino vode za 60 metrov. To pomeni, da je bil grad grajen na visokih skalah. V tem je živel znani avstrijski maršal Schwarzenberg, znani vojskovođa proti Napoleonu. Zanimivo je to, da je ta maršal v začetku kariere dobil od Napoleona dragocena darila in odlikovanja. Kasneje pa je dobil kot vojskovođa zoper Napoleona visoka odlikovanja od ruskega, avstrijskega in nemškega cesarja ter angleškega kralja. Posebna zanimivost tega gradu je v tem, da ima razstavljeno bogato zbirko lovskega orožja.

Prepričan sem, da nam je vsem skupaj ostal v globokem spominu zaključek ogleda, ko nas je vodič — ženska pozdravila takole: »Lepo pozdravljeni Jugoslovani, pozdravite mi Tita.«

Pot smo nadaljevali proti avstrijski meji in se ustavili v Hluboki. Tu smo si zopet ogledali znameniti grad, toda samo z zunanje strani, ker smo bili prepozni. Težko je sedaj reči, kateri od gradov je lepši. Dejstvo je, da so vsi zelo lepi, vsak je po svoje zanimiv, vsi pa so zelo dobro vzdrževani.

Nedelja, 15. 6. 1969

Vračamo se proti domu. Pot pelje skozi Češke Budjevice, spet znane po knjigi Dobri vojak Švejk. Kmalu smo na meji. Še vožnja skozi Avstrijo in doma smo. Za nami je 8 dni potovanja, 8 dni ogledovanja novih krajev, spoznavanja novih prijateljev. Skratka, bilo je lepo in menim, da tudi koristno.

Naj se na koncu zahvalim vodji ekskurzije in celotnemu kolektivu Veletrgovine Mercator, ki nas je poslal na to študijsko potovanje.

Jože Renner

OSEBNE VESTI

od junija do oktobra 1969

Zaključne izpite na Šoli za prodajalce so opravili:

PE Rožnik:

Majda Mausar, Karla Stifitar, Nežka Sadar, Majda Avprih.

PE Standard:

Jelka Besednjak, Bronka Repar, Franc Ajdišek.

PE Hrana:

Marija Rupnik, Cvetka Tomšič, Jožica Maček, Milka Vovk, Andreja Dolenc, Smilja Cukajne, Milena Turšič, Nataša Mali, Frida Dolinar, Andreja Ponikvar, Milena Vidic, Vilma Zupančič, Pavla Jakovčič, Danica Bradeško, Anica Klemenčič, Marija Moličnik, Anica Sečnik.

PE Litija:

Jožica Jesenšek

PRISLI:

OE Mercator:

Jelka Markovič — pripravnik, Stane Molj — pripravnik, Marjan Safar (vrnil iz JLA), Janez Umek — delavec, Ljubica Soln — snalžilka, Nebojša Jerkovič — samostojni komercialni referent, Cirila Setina — kuharica.

PE Emona:

Nada Malovrh — prodajalka.

EE Dolenjske toplice:

Marija Travnik — prodajalka

PE Rožnik:

Janez Blatnik — delavec-razvažalec, Majda Mausar — prodajalka, Karolina Stifitar — prodajalka, Nežka Sadar — prodajalka, Sonja Lovše — pripravnik, Stanka Dernikovič — prodajalka, Alojz Petek — delavec.

PE Standard:

Lidija Zupanc — prodajalka, Rozi Slak — prodajalka, Franc Ajdišek — prodajalec.

PE Hrana:

Julka Sever — natakarica — za določen čas, Pavla Kristan — natakarica, Cvetka Tomšič — prodajalka, Marija Rupnik — prodajalka, Jožica Maček — prodajalka, Milka Vovk — prodajalka, Andreja Dolenc — prodajalka, Smilja Cukajne — prodajalka, Milena Turšič — prodajalka, Nataša Mali — prodajalka, Stane Mauer — mesar, Frida Dolinar — prodajalka, Andreja Ponikvar — prodajalka, Milena Vidic — prodajalka, Vilma Zupančič — prodajalka, Pavla Jakovčič — prodajalka, Danica Bradeško — prodajalka, Anica Klemenčič — prodajalka, Marija Moličnik — prodajalka.

PE Litija:

Franc Kamnikar — delavec, Antonija Lokar — prodajalka, Vinko Resnik — prodajalec (vrnil iz JLA).

ODSLI:

OE Mercator:

Ivan Košenina — invalidska upokožitev, Jože Pirc, Anton Japelj, Simona Bahar-Močan, Maja Klančar — upokožitev, Alja Porčič, Janko Grbec, Alenka Repovš, Matevž Ivančič, Ivan Klarič, Bojan Pečnik, Bojan Zaletelj, Franc Habjan.

PE Emona:

Marta Boškovič, Angela Ros.

EE Dolenjske toplice:

Marjetka Bradač.

PE Rožnik:

Marija Pašič, Anton Globelnik, Joža Petrič, Draga Stefanovič, Milka Kramar.

PE Standard:

Vinko Rukše, Slavko Pečnik, Lojzka Jerman, Jože Pelko — upokožitev, Franc Zrimšek.

PE Hrana:

Marija Zabukovec, Darinka Virant, Anica Slak, Stana Dernikovič, Barbara Corn — upokožitev, Milan Kovač, Jožefa Palčič, Julka Sever, Anica Sečnik, Anica Zvar, Pavla Jakovčič.

PE Litija:

Marko Dernovšek, Ivka Uštar, Vida Grum.

PE Grmada:

Nikola Rekorič.

POROKE:

Marija Fric, por. Pajk, Miha Vižin, Janez Ciber.

PE Emona:

Katerina Smej, por. Jurak, Marica Ljubič, por. Skubic.

PE Standard:

Anton Hočvar, Jožica Zalokar, por. Potočar, Pavla Pravne, por. Krulik.

PE Hrana:

Marija Remškar, por. Dular, Stanka Lipovšek, por. Polak, Marija Hartman, por. Križman, Milena Turšič, por. Svenešek, Polona Alič, por. Dolinar.

PE Litija:

Vida Groznik, por. Grum

ROJSTVA:

Marija Potočnik — sina, Jožica Bajec — hčerko, Danica Ciglič — hčerko, Veronika Virant — hčerko, Justa Jurjevič — sina, Amalija Miler — sina.

PE Rožnik:

Darinka Poje — hčerko, Justa Kavšek — hčerko, Hilka Arh — hčerko, Darinka Ščavničar — sina.

PE Standard:

Zdenka Pavlič — hčerko, Jožica Novak — sina.

PE Hrana:

Lojzka Leben — hčerko.

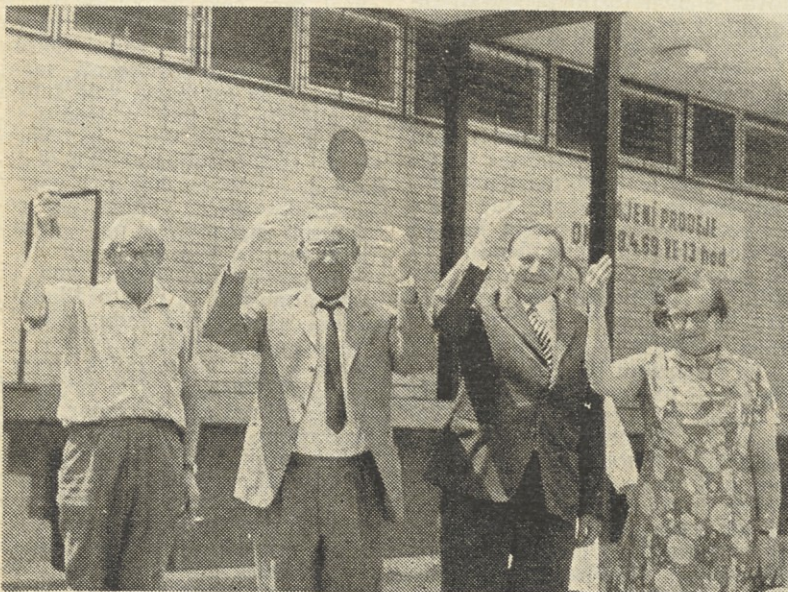
PE Litija:

Danica Kozinc — sina, Pepca Simončič — deklico.

Mercator

Glasilno delovnega kolektiva veletrgovine »Mercator«, Ljubljana, Aškerčeva 3. Izdaja centralni delavski svet veletrgovine »Mercator«. Izhaja enkrat mesečno. Ureja uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik: Marjan Pogačnik. Tehnični urednik: Danilo Domajnko (Del. enotnost). Tiska tiskarna CZP »Primorski tisk« v Kopru.

Osebjne neke samopostrežne trgovine nas pozdravlja ob odhodu